

Mål C-393/20

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

18 augusti 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie (Polen)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

7 augusti 2020

Klagande:

T.B. och D. sp. z o.o.

Motpart:

G. I. A/S

Anonymiserad version

[utelämnas]

Beslut

7 augusti 2020

- 1 Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie V Wydział Gospodarczy (regional domstol i Kraków, centrum, Polen, femte avdelningen för handelsmål) [utelämnas][dömmande sammansättning]
 - 2 har vid den muntliga förhandlingen [utelämnas] [förfarandefrågor] den 7 augusti 2020 i Kraków
- i de förenade målen

- 3 angående den talan som T. B. och D spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i J väckt
- 4 mot G. I. A/S i K. (Konungariket Danmark)
- 5 angående fordran

fattat följande beslut:

I. Följande frågor hänskjuts i enlighet med artikel 267 andra stycket FEUF till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande:

- 1) Ska artikel 13.2 jämförd med artikel 11.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område tolkas så, att den kan åberopas av en person som, i utbyte mot tjänster som tillhandahållits direkt till den skadelidande i en trafikolycka i samband med den skada som uppkommit, har förvärvat en fordran på ersättning, men som inte bedriver verksamhet som består i att driva in fordringar på ersättning från försäkringsgivare och som vid domstolen på den ort där denne har sitt säte har väckt talan mot det försäkringsbolag som tillhandahåller ansvarsförsäkring för den skadevällande vilket har sitt säte i en annan medlemsstat?
- 2) Ska artikel 7.2 och artikel 12 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, tolkas så, att den kan åberopas av en person, som på grundval av ett avtal har förvärvat en fordran av den som lidit skada i en trafikolycka, för att vid en domstol i den medlemsstat där olyckan inträffat väcka talan om civilrättsligt ansvar mot den skadevällandes försäkringsgivare, vilken har sitt säte i en annan medlemsstat än den där olyckan inträffat?

[utelämnas] [förfarandefrågor]

[orig. s. 2]

Skäl

till beslutet av den 7 augusti 2020

I. Föremålet för tvisten och de relevanta faktiska omständigheterna

1. De förenade målen avser fordringar av två ekonomiska aktörer, T. B. och D., som är bolag med begränsat ansvar i J, som har väckt talan mot svaranden G. I. A/S i K. (Danmark). I de båda förenade målen har klagandena drivit in fordringar på ersättning till följd av de skador som uppkommit till följd av de trafikhändelser som orsakats av de skadevällande som försäkrats av svaranden.

2. Mål [utelämnas] [nr 1]

2.1. Genom talan som väcktes den 19 oktober 2018 yrkade T. B. att svaranden skulle förpliktas att betala 501 PLN. Till stöd för sin talan gjorde klaganden gällande att den 12 december 2017 inträffade en trafikolycka i vilken det fordon som ägs av den skadelidande K.W. skadades. Av de handlingar som bifogats talan framgår att olyckan inträffade i K. (Polen), att de fordon som var inblandade i olyckan är registrerade i Polen och att förarna är polska medborgare. Den skadevällande - P. P. – hade en ansvarsförsäkring hos det försäkringsbolag som är svarande. Svaranden utbetalade beloppet 1301,17 PLN som ersättning för skada. Enligt svaranden hade skadeståndet nedsatts. Svaranden som yrkesmässigt bedriver verksamhet som är förenad med riskbedömning och värdering av de förluster som uppstått, förvärvade fordran till ytterligare skadestånd från den skadelidande på grundval av ett avtal om överlåtelse av fordran.

2.2. I sitt svaromål yrkade svarandens ombud att talan skulle ogillas på grund av att de nationella domstolarna saknar behörighet. Svaranden åberopade argumentationen i EU-domstolens dom av den 31 januari 2018, C-106/17. Eftersom klaganden yrkesmässigt ägnar sig åt indrivning av fordringar på ersättning, kan han inte åtnjuta det särskilda skydd som forum actoris utgör och måste väcka talan mot försäkringsgivaren vid domstolen i den ort där den har sitt säte. Svaranden har angett flera avgöranden från polska allmänna domstolar där de faktiska förhållandena var liknande^[utelämnas] [hänvisning till nationell rättspraxis].

2.3. Genom skrivelse av den 24 juli 2019 uppgav klaganden att svaranden bedriver verksamhet i Polen genom C. P. sp. z o.o., och att de nationella domstolarna följaktligen har behörighet. Dessutom framgår av artikel 12 i förordning nr 1215/2012 att talan kan väckas mot försäkringsgivaren vid domstolen i den ort där skadan inträffade.

3. Mål [utelämnas] [nr 2]

3.1. D, som är ett bolag med begränsat ansvar i J, väckte den 8 maj 2019 talan om att svaranden skulle förpliktas att betala ett belopp om 1 626,95 PLN. Klaganden har till stöd för sin talan åberopat att en olycka inträffade den 7 juli 2017 till **[orig. s. 3]** följd av vilken de skadelidandes M.:s och E. C.:s fordon skadades. Den skadevällande har en ansvarsförsäkring hos svarandebolaget. Av de handlingar som har bifogats talan framgår att olyckan inträffade i S. (Polen), att de fordon som var inblandade i olyckan är registrerade i Polen och att förarna är polska medborgare. Under den tid fordonet reparerades hyrde de skadelidande ett

ersättningsfordon av klaganden. Svaranden ifrågasatte kostnaderna för att hyra ersättningsfordonet som uppgick till 2 558,40 PLN och betalade av den anledningen enbart ut 931,45 PLN. Den 4 mars 2019 ingick de skadelidande ett avtal om överföring av fordran med klaganden avseende kostnaderna för uthyrning av ersättningsfordonet.

3.2. I sitt svaromål yrkade svarandens ombud att talan skulle ogillas på grund av att de nationella domstolarna inte hade behörighet. Svaranden åberopade argumentationen i EU-domstolens dom av den 31 januari 2018, C-106/17. Eftersom klaganden yrkesmässigt ägnar sig åt indrivning av fordringar på ersättning, kan den inte väcka talan mot försäkringsgivaren vid domstolar i en annan medlemsstat än den där försäkringsgivaren har sitt säte. Svaranden har till stöd för sin uppfattning åberopat flera avgöranden från de allmänna domstolarna där de faktiska omständigheterna var liknande.

3.3. I sina skrivelser av den 3 december 2019 och den 4 mars 2020 uppgav klaganden att den inte kan anses vara jämbördig med svaranden. Klaganden är nämligen endast en verkstad som erbjuder möjlighet att reparera ett fordon mot betalning med andra betalningsmedel än kontanter. Den ägnar sig inte åt inköp av fordringar för att driva in dem vid domstol. När svaranden tillhandahåller sina tjänster i Polen måste vederbörande räkna med att det är nödvändigt att säkerställa skadelidande personer och aktörer som handlar för deras räkning möjlighet att driva in fordringar vid nationell domstol. Klaganden angav även att domstolens behörighet grundar sig på bestämmelserna i artikel 12 i förordning nr 1215/2012.

3.4 Vid förhandlingen den 31 juli 2020 underströk klagandens ombud att de skadelidande skulle hamna i svårigheter om talan ogillades. Verkstäder kommer inte att tillhandahålla tjänster mot betalning med andra betalningsmedel än kontanter på grund av svårigheterna att driva in fordringar utomlands. Väntan på utbetalning av skadestånd av en utländsk försäkringsgivare tar flera månader, eftersom de skadelidande i dagsläget ofta själva saknar medel för att reparera ett fordon eller hyra ett ersättningsfordon.

II. Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1), nedan kallad förordningen.

4.1. Artikel 4.1

[orig. s. 4] Om inte annat föreskrivs i denna förordning, ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han eller hon har medborgarskap.

4.2. Artikel 5.1

Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat får väckas vid domstol i en annan medlemsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitten 2–7 i detta kapitel.

4.3. Artikel 7 punkt 2

Talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat får väckas i en annan medlemsstat: ... Om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen för den ort där skadan inträffade eller kan inträffa.

4.4. Artikel 8 punkt 2

Om talan avser återgångskrav eller annat liknande, vid den domstol där det ursprungliga käromålet är anhängigt, såvida inte detta har väckts endast för att få talan mot tredje man prövad vid annan domstol än den som annars skulle ha varit behörig att pröva talan mot honom.

4.5. Artikel 11.1 b

Talan mot en försäkringsgivare som har hemvist i en medlemsstat får väckas ... i en annan medlemsstat, vid domstolen för den ort där käranden har hemvist om talan väcks av försäkringstagaren, den försäkrade eller en förmånstagare.

4.6. Artikel 11.2

En försäkringsgivare som inte har hemvist i någon medlemsstat men som har en filial, agentur eller annan etablering i en sådan stat ska i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid denna anses ha hemvist i den medlemsstaten.

4.7. Artikel 12

Beträffande ansvarsförsäkring eller försäkring av fast egendom får talan mot försäkringsgivaren också väckas vid domstolen i den ort där skadan inträffade. Detsamma gäller om både lös och fast egendom omfattas av samma försäkringsavtal och har skadats genom samma händelse. Detsamma gäller om både lös och fast egendom omfattas av samma försäkringsavtal och har skadats genom samma händelse.

4.8 Artikel 13

punkt 1. I fråga om ansvarsförsäkring får, om lagen i domstolsstaten tillåter det, talan mot försäkringsgivaren vidare väckas vid den domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade.

punkt 2. Bestämmelserna i artiklarna 10, 11 och 12 gäller om den skadelidande väcker talan direkt mot försäkringsgivaren, om sådan direkt talan är tillåten.

[orig. s. 5]

Polsk rätt

5. Kodeks cywilny (civillagen) av den 23 april 1964 (Dz. U. 1964, nr 16, 93)

5.1. Artikel 509

§ 1. Borgenären får utan gäldenärens godkännande överlåta fordran till tredje part (cession), såvida detta inte strider mot lagen, ett avtalsförbehåll eller förpliktelsens art.

§ 2. Med överlåtelsen av fordran övergår samtliga därmed förbundna rättigheter till förvärvaren, däribland rätten till dröjsmålsränta.

5.2. Artikel 822 § 4 k.c.:

Den person som är berättigad till skadestånd vid en händelse som täcks av en ansvarsförsäkring får hävda sina anspråk direkt gentemot försäkringsgivaren.

III. Skäl till begäran om förhandsavgörande

Allmänna anmärkningar

6. Den gemensamma faktorn i de förenade målen är att de rör trafikolyckor som inträffat i Polen, i vilka endast polska medborgare varit inblandade, och fordon som är registrerade i Polen. Klagandena har förvärvat en rätt till skadestånd enligt avtalet om överlåtelse av fordran.
7. I Polen är det vanligt förekommande att skadelidande vid trafikolyckor, där skadorna regleras genom skadevållarens ansvarsförsäkring, använder sig av tjänster som tillhandahålls av verkstäder och personer som hyr ut ersättningsfordon mot betalning med andra betalningsmedel än kontanter, och de som tillhandahåller dessa tjänster begär ersättning direkt från skadevållarnas försäkringsgivare.
8. Den omständigheten att den försäkringsgivare som tillhandahåller ansvarsförsäkringen till förmån för den person som vållat en skada är bolaget G.I. A/S, som är etablerat i Danmark, ger upphov till tvivel om huruvida nationella domstolar har behörighet. Försäkringsgivaren har inte någon filial, agentur eller någon annan etablering i Polen, och de nationella domstolarnas behörighet grundas följaktligen inte på artikel 11.2 i förordningen. Den försäkringsgivare mot vilken talan väckts lämnade polska medborgare anbud om ingående av försäkringsavtal genom P., som är ett bolag med begränsat ansvar i Ż.

Första tolkningsfrågan

9. Det framgår av EU-domstolens rättspraxis att syftet med hänvisningen till artikel 13.2 i förordningen är att till gruppen käreande i artikel 11.1 b i samma förordning lägga personer som har lidit skada, utan att denna grupp därmed begränsas till dem som har lidit direkt skada (dom av den 31 januari 2018, Hofsoe, C-106/17, [EUT C 112, 2018, s. 5], punkt 37 och där angiven rättspraxis).
10. Domstolen har även slagit fast att undantag från principen om behörighet för svarandens forum ska anses avse särskilda fall [**orig. s. 6**] och tolkas restriktivt. Av det ovan anförda följer att det inte finns något behov av att särskilt skydda någon av parterna när båda är näringsidkare inom försäkringsbranschen och ingen av dem kan presumeras ha en svagare ställning än den andra (dom av den 31 januari 2018, Hofsoe, mål C-106/17, EU.C.2018/112/5, punkterna 40 och 42 och där angiven rättspraxis).
11. I EU-domstolens praxis ges ingen exakt definition av begreppet ”skadelidande” i den mening som avses i nämnda artikel 13.2 i förordningen. Det anges däremot att den skyddsfunktion som uppfylls av artikel 13.2 i förordningen, jämförd med artikel 11.1 b i förordningen, innebär att tillämpningen av de särskilda behörighetsreglerna i dessa bestämmelser inte ska utsträckas till att omfatta personer för vilka detta skydd inte är motiverat (se dom av den 13 juli 2000, GroupJosi, C-412/98, EU:C:2000:399, punkterna 65 och 66, dom av den 26 maj 2005, GIE Reunioneuropeenne m.fl., C- 77/04, EU:C:2005:327, punkt 20, dom av den 17 september 2009, VorarlbergerGebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, punkt 41).
12. Klaganden - D., som är ett bolag med begränsat ansvar i J, har hänvisat till domen i mål C-106/17 och angett att det inte är näringsidkare inom försäkringsbranschen och inte bedriver näringsverksamhet som består i att driva in fordringar på försäkringsersättning, varvid vederbörande grundar sig på ett avtal om fordringsöverlåtelse avseende sådan ersättning. Klagandens huvudsakliga verksamhet består i att tillhandahålla skaderegleringstjänster för motorfordon och uthyrning av ersättningsfordon. Inom ramen för skaderegleringen mot betalning med andra betalningsmedel än kontanter har klaganden emellertid begärt betalning av den ersättning som ska utges av försäkringsgivarna.
13. Enligt skäl 15 i förordningen bör behörighetsbestämmelserna uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist.
14. Den nationella domstolen vill således få klarhet i vilka kriterier som ska tillämpas vid bedömningen av huruvida en bestämd person är en ”svagare part” och följaktligen kan anses vara skadelidande i den mening som avses i artikel 13.2 i förordningen och åberopa grunden för behörighet i artikel 11.1 b i förordningen. I synnerhet ska det fastställas huruvida bedömningen endast ska avse den omständigheten att den verksamhet som bedrivs av den berörda aktören inom försäkringsbranschen är överordnad, och inte underordnad, eller om även andra faktorer är relevanta, såsom de resurser som står till förfogande och omfattningen av utövandet av en annan ekonomisk verksamhet.

15. Enligt den hänskjutande domstolen är det, med hänsyn till att de allmänna domstolarnas praxis skiljer sig åt och betydelsen för behörighetsfrågan, lämpligt att exakt fastställa vilka personer som kan anses vara skadelidande i den mening som avses i artikel 13.2 i förordningen. Ett sådant kriterium skulle exempelvis kunna vara grunden för förvärvet av fordran. Detta skulle innebära att de personer som beslutar att förvärva en viss fordran genom konsensusavtal inte kan åberopa behörighetsgrunden i artikel 13.2 och artikel 11.1 b i förordningen.

[orig. s. 7] Andra tolkningsfrågan

16. Även om den första tolkningsfrågan enbart avser klaganden i ett av de förenade målen, nämligen D., som är ett bolag med begränsat ansvar, är den andra frågan av allmän karaktär och avser de båda förenade målen.
17. Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida en person som på grundval av ett avtal om fordringsöverlåtelse har förvärvat en rätt till ersättning från den försäkringsgivare som tillhandahåller ansvarsförsäkringen till förmån för skadevållaren kan åberopa de ovannämnda bestämmelserna i artikel 7.2 och artikel 12 i förordningen för att väcka talan vid domstolen i den ort där skadan inträffade.
18. I artikel 7.2 i förordningen föreskrivs en möjlighet att väcka talan mot en person som är etablerad i en medlemsstat om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen på den ort där skadan inträffade. Det kan således antas att denna bestämmelse även avser talan som väckts av den rättsliga efterträdaren till den direkt skadelidande mot den person som är ansvarig för skadestånd utanför avtalsförhållanden (exempelvis försäkringsgivaren)^[utelämnas] [hänvisning till nationell praxis].
19. Tvivlen beträffande tillämpligheten av nämnda förbindelse beror emellertid på att försäkringsgivarens ansvar grundar sig på det försäkringsavtal som ingåtts med skadevållaren. Frågan om domstols behörighet vid försäkringstvister regleras dessutom i artiklarna 10–16 i förordningen.
20. Klagandena i de förenade målen har angett att behörigheten för domstolen på den ort där händelsen inträffade i förevarande mål grundar sig på artikel 12 i förordningen, enligt vilken talan mot försäkringsgivaren, vad gäller ansvarsförsäkring, kan väckas vid domstolen på den ort där skadan inträffade. Detta synsätt har, under liknande faktiska omständigheter, återspeglats i polska allmänna domstolars praxis^[utelämnas] [hänvisning till nationell rättspraxis]. Det anges emellertid att bestämmelsen i artikel 12 i förordningen ska läsas tillsammans med artikel 13.2 i förordningen. Följaktligen kan endast den person som är skadelidande i den mening som avses i artikel 13.2 i förordningen åberopa den behörighetsgrund som följer av artikel 12^[utelämnas] [hänvisning till nationell praxis].
21. Om en av ovannämnda lösningar skulle antas, skulle detta få betydande konsekvenser för alla ekonomiska aktörer. Om det antas att den som förvärvat

fordran, som är näringsidkare inom försäkringsbranschen, inte kan åberopa den behörighetsgrund som följer av artikel 7.2 och artikel 12 i förordningen kommer det vara nödvändigt att väcka talan vid domstolen i den medlemsstat där den försäkringsgivare [**orig. s. 8**] som tillhandahåller ansvarsförsäkringen till förmån för den person som vållat skadan har sitt säte, trots att den ort där händelsen ägt rum eller den skadevällande och den skadelidande är bosatta befinner sig i en annan medlemsstat.

22. Enligt artikel 13.1 i förordningen får emellertid i fråga om ansvarsförsäkring, om lagen i domstolsstaten tillåter det, talan mot försäkringsgivaren vidare väckas vid den domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade. En liknande bestämmelse finns i artikel 8.2 i förordningen, enligt vilken det är möjligt att i egenskap av tredje man om talan avser återgångskrav väcka talan vid den domstol där det ursprungliga käromålet är anhängigt. Enligt artikel 822 § 4 k.c får, enligt polsk rätt, den person som är berättigad till skadestånd vid en händelse som täcks av en ansvarsförsäkring hävda sina anspråk direkt gentemot försäkringsgivaren.
23. Följaktligen kommer förvärvaren av fordran för att kunna väcka talan mot den försäkringsgivare som tillhandahåller ansvarsförsäkringen till förmån för den person som vållat en skada vid domstolen på den ort där händelsen inträffade att vara tvungen att väcka talan mot den försäkrade själv, eftersom denne då kan åberopa den behörighetsgrund som följer av artikel 13.1 i förordningen (eventuellt av artikel 8.2 i förordningen).
24. Ovannämnda tolkningsresultat kommer att medföra ofördelaktiga konsekvenser för skadevällaren, som drabbas av flera kostnader, även om det i princip inte är nödvändigt att skadevällaren deltar gemensamt med svaranden i denna typ av mål. Denna lösning är inte heller förenlig med polsk rätt, enligt vilken den skadelidande, och även förvärvaren av fordran, kan väcka talan mot skadevällarens försäkringsgivare utan att det är nödvändigt att väcka talan mot skadevällaren själv.
25. Enligt den hänskjutande domstolen är en sådan tolkning av bestämmelserna i artikel 12 och artikel 13.1 och 13.2 i förordningen, enligt vilken det är möjligt att väcka talan mot den försäkringsgivare som tillhandahåller ansvarsförsäkringen till förmån för den person som vållat en skada vid domstolen på den ort där skadan inträffade, utan att det är nödvändigt att väcka talan mot den försäkrade, således välgrundad.
26. Sammanfattningsvis är svaren på de två tolkningsfrågor som den hänskjutande domstolen har ställt nödvändiga för att avgöra de mål som är anhängiga vid den hänskjutande domstolen. Till stöd för en begäran om förhandsavgörande vad avser de ovannämnda frågorna talar den omständigheten att det av de domar som är allmänt tillgängliga och de domar från de polska allmänna domstolarna som den hänskjutande domstolen har fått kännedom om på eget initiativ, framgår att de ovannämnda bestämmelserna i förordningen tolkas på olika sätt, vilket leder till

att man under liknande faktiska omständigheter kommer fram till olika bedömningar om huruvida de nationella domstolarna har behörighet.

27. [utelämnas] [förfarandefrågor]

ARBETS
DOKUMENT